

Катица
Кулавкова

**Секогаш единствена,
луцидноста на оксиморонот**

Редакцијата на списанието за политика, култура и родови проблеми *Идентитети/Identities*, одлучи еден број на списанието да му го посвети на делото на големиот француски философ и теоретичар Жак Дерида (1930 - 2004). Темата - мото на овој број требаше да се препознае во историски симптоматичната и архетипски структурираната врска меѓу симболичниот Татко и Син. Зошто? Затоа што, кога творештвото ќе се сфати како најтежок вид паразитизам, тогаш се создава простор за непредвидлива и неконтролирачка тортура над писателот и неговата литература. Писателот е Син обвинет и осуден од Таткото (власта, моќта), поради фактот што се занимава (само) со пишување, наместо со некоја корисна работа (Франц Кафка, *Писмо до татко ми*). Ваквиот, кафкијански опис/дефиниција на писателската работа, како еклатантен облик на денгубење и прототип на безделничење, Жак Дерида го актуелизира во својата студија *Да се даде смрт* (1999). Самиот Дерида, целиот свој живот се занимава само со пишување. Таа „паразитска“ форма на себеосмислување и на осмислување на светот преку усно искажаната и пишаната реч е коренот на неговиот идентитет. Во пишувањето тој се вдомува како во свој природен простор. Разобличувајќи го ваквиот стереотип за писателската дејност, Дерида ја демис-

Katica
Kulavkova

**Always Unique,
the Lucidity of the Oxymoron**

The editorial board of the journal for politics, gender and culture, *Identities*, has decided to dedicate one of the issues of the journal to the work of the great French philosopher and theoretician Jacques Derrida (1930-2004). The theme – the motto – of this issue was to be recognized in the historically symptomatic and archetypically structured relation between the symbolic Father and Son. Why? Because, when composition is understood as the worst type of parasitism, then space is created for an unpredictable and uncontrollable torture over the writer and over his literature. The author is a Son accused and convicted by the Father (authority, power), because of the fact that he is engaged (only) with writing, instead of taking to some useful work (Franz Kafka, *A Letter to My Father*). Such a, Kafkaesque description/definition of a writer's work, as a blatant form of slandering the day away and a prototype of doing nothing, is actualized by Jacques Derrida in his study *The Gift of Death* (1999). Derrida himself, all his life, was involved in only writing. That 'parasite' form of self-defining and defining of the world through the spoken and written word is the root of his identity. In writing he nests as if in his own natural space. Exposing this stereotype of the writing profession, Derrida also demystifies the grotesqueness of the fact that literature, when asking forgiveness from authority, implicitly admits that it commits some kind of sin in

тифицира и гротескноста на фактот дека книжевноста, кога бара прошка од власта, имплицитно признава дека прави некаков грев во општествената заедница и во историјата и дека, поради тоа што е таква каква што е - Пишување и Писмо - таа ја игра улогата на грешниот симболичен Син пред/под непогрешливиот симболичен Татко. Прифаќајќи ја таквата оптика, книжевноста влегува во замката што ја поставува власта, државата, законот. Фатена во стапицата на овој стереотип, книжевноста сама си ја ускратува својата слобода, која инаку ѝ е инхерентна и неприкосновена од гледна точка на вишите инстанци, Небото и Етиката на естетиката.

Подготовката на овој број на *Идентитетите* не потсети дека животот е движење и отстапување од првобитните желби и намери. Овој број ја заокружуваше својата концепција менувајќи ја. Ова издание на *Идентитетите* го претставува делото на Жак Дерида како нешто уникатно, неповторливо и единствено, онака како што тој го опишува „крајот на светот“. На опусот на Жак Дерида кој има безброј лица, му соодветствува толкување кое ќе ги мултиплицира тие „безброј лица“. Затоа, можеби, разнородноста на пристапите кон Жак Дерида во ова издание на *Идентитетите* не е во спротивност со првобитната намера. Оваа разнородност може да се сфати како предвиден и предвидлив „отскок“ од првобитната намера, отскок без којшто никогаш не се остварила ниту една - да речеме голема - идеја.

Ако и има отскок или отклон од доминантната тема „Татко - Син“ во којашто би се вклопиле сите прилози и огледи за Дерида, тој (отклон) се покажа како корисен за да се постигне неопходната хармонија меѓу различните херменевтички ракурси на авторите застапени во овој број на *Идентитетите*.

society and in history and that, being such as it is – Writing and Script – it plays the role of the sinful symbolic Son before/under the flawless symbolic Father. Accepting such optics, literature enters the trap set up by the authorities, the state, the law. Caught in the trap of this stereotype, literature itself cuts off its freedom, which is otherwise inherent and inviolable from the aspect of the higher instances, the Sky and Ethics of Aesthetics.

The preparation of this issue of *Identities* reminded us that life is movement and retreat from the original wishes and intentions. This issue rounded up its conception by changing it. This issue of *Identities* introduces the work of Jacques Derrida as something unique, incomparable and exclusive, as if he is describing the ‘end of the world’. The appropriate interpretation of Derrida’s opus, that has a multitude of faces, is an interpretation that would multiply the ‘multitude of faces’. That is why, maybe, the variety of approaches towards Jacques Derrida in this issue of *Identities* is not in collision with the original intention. This variety can be understood as an envisioned and foreseeable ‘leap’ from the original intention, a leap without which not even a single – let’s say great – idea, has been realized.

Even if there is a leap or declination from the dominant theme ‘Father-Son’, in which all articles and reviews on Derrida would fit, that (declination) has proven useful in the achieving the necessary harmony between the various hermeneutical recurrences of the authors included in this issue of *Identities*. This declination has

Тој отклон не потсети, по којзнае кој пат, дека - од кој и да е агол да ѝ се пристапи на темата „Татко - Син“, ќе се стигне до нејзиното средиште. Сите патишта водат кон Таткото. Сите патишта ги изодуваат соновите. Средиштето на темата Татко - Син се поместува без престан и секогаш е податливо и пристапно. Тоа е секаде онаму каде што се вкрстуваат односите меѓу Таткото и Синот: традицијата - модерноста, авторитетот - индивидуата, системот - играта, заборавот - меморијата, гревот - прошката, центарот - децентрирањето, културните стереотипи - историските заблуди, Запад - Исток, идентитет - алтеритет, исто - друго, мое - туѓо...

Дерида вели дека книжевноста „нема друг закон освен законот на единечноста на собитието, *делото*“, онака како што е, впрочем, уникатен, единствен и неповторлив и крајот на светот, крајот на животот. Секој ја доживува интимно и во четири очи својата неповторлива средба со светот, од другата страна на Крајот. Ние можеме само да ја замислуваме таа средба. Можеме да чекаме од другата страна на Крајот. Ние, Вие, Тие, секој со својата визија за светот-од-оваа и за светот-од-онаа страна на постоењето, на делото, на јазикот. Дијалогот продолжува. Можеби најубавите нешта се случуваат надвор од нашата волја - не реков наспроти! Непредвидливоста на собитијата по однос на човековата волја го прави подносливо и привлечно суштествувањето, постоењето, но и ја поттикнува афективната врска спрема Битието. Таа непредвидливост на собитијата е мајка на творештвото, создател на поиезисот во уметноста и во философијата.

Надежта, во сета нејзина неизвесност по однос на остварувањето, се чини како најстабилна по однос на опстанокот, надживувањето и постоењето: сè минува,

reminded us, once again, that – whatever angle is chosen to approach the theme ‘Father-Son’ from, it will lead to the heart of it. All paths lead to the Father. All paths are trodden by the sons. The heart of the theme Father-Son shifts perpetually and is always amenable and approachable. That is everywhere where the relations between the Father and the Son intersect: tradition – modernity, authority – the individual, the system – the game, oblivion – remembrance, centring – decentring, cultural stereotypes – historical fallacies, West – East, identity – alterity, one – other, mine – another’s....

Derrida says that literature “has no other law than the law of unanimity of the coexisting, *the work*”, just as the uniqueness, incomparableness and exclusiveness of the end of the world, the end of life. Everyone experiences, intimately and eye-to-eye, one’s own incomparable encounter with the world at the other side of the End. We can only imagine that encounter. We can wait at the other side of the End. We, You, They, each with their own vision of the world-on-this side and the world-on-that side of existence, of the work, of language. The dialogue continues. Maybe the most beautiful things happen uncontrolled by our will – I did not say against it! The unpredictability of the coexisting in relation to human will makes being, existence, more bearable and attractive, but also inspires the affective relation to the Being. That unpredictability of the coexisting is the mother of composition, the creator of the *poiesis* in art and in philosophy.

Hope, in all its volatility in regard to realization, seems most stable in regard to survival, endurance and existence: everything passes, hope remains. We could

надежта останува. Би можеле дури, иронично, да кажеме: за жал, човекот никогаш не губи надеж, човекот никогаш не ја губи Надежта. Надежта е во генезата на големите дела и потфати. Надежта е сенката од којашто не можеме да се разделиме ни да се одвоиме. И по овој несекојдневен повод, да се посвети еден број на *Идентитетите* на Жак Дерида, надежта остана најистрајна и покажа дека не е залудна. Сите на свој начин, каде и да СМЕ во светот, ја чувствуваме сенката на Дерида како сопствена скриена, тајна и таинствена резерва надеж.

Ако вистината се дефинира како подрачје на веројатен шок, скандал, дисконтинуитет, деформација, ужас, табу, тогаш се чини дека е разбирливо што Жак Дерида нејзе ѝ ја спротивставува Играта која не може да опстане надвор од поредокот и од правилата на играње, но која токму поради тоа ја овозможува слободата, особено слободата во подрачјето на творештвото и на толкувањето. Да се постигне привид за отсуство на правила и на ред, значи да се владее совршено со даден систем. Креативната слобода е предуслов за индивидуалната човекова слобода. Токму во тој контекст на слободата и на играта се формираше мојата лична претстава за Дерида. Ослободена од баластот на ученоста, на помодниот менталитет на имитацијата и цитатоманијата и на постмодернистичкото симулирање лежерност во духот на популистичката максима „сè е можно“, таа претстава за Дерида би можела да ја сведам на три поенти. Овие три точки го стилизираат, а со тоа и го сведуваат на информациски минимум инаку максимално комплексниот, тешко читлив текст и облик на ликот на Дерида:

1. За Дерида, патот до откровението и до спознавањето на вистините е исткаен од оксиморони. Него-

even, ironically, say: sadly, a human never loses hope; a human never loses his Hope. Hope is in the genesis of great deeds and undertakings. Hope is the shadow that we cannot part from, nor separate from. And after this no ordinary occasion, to dedicate an issue of *Identities* to Jacques Derrida, hope remains most enduring and proved that it is not in vain. All in our own way, wherever we may BE in the world, feel the shadow of Derrida as our own secluded, secret and mysterious supply of hope.

If truth is defined as an area of probable shock, scandal, discontinuity, deformation, horror, taboo, then it seems understandable that Jacques Derrida opposes the Game to it that cannot survive outside the system and outside the rules of the game, but which exactly for that reason allows freedom, especially freedom in the area of composition and of interpretation. To achieve an illusion of absence of rules and of order means to rule perfectly with a given system. Creative freedom is a precondition for individual human freedom. Exactly in that context of freedom and the game is where my personal perception of Derrida was formed. Freed from the ballast of education, of the fashionable mentality of imitation and of postmodernist simulation of nonchalance in the spirit of the populist maxim “everything is possible”, I could take this perception of Derrida down to three points. These three points stylize, and with that take it down to an informational minimum, the otherwise difficult to read text and form of the character of Derrida:

1. For Derrida, the road to revelation and to cognition of the truths is woven of oxymoron. His optics of observance

вата оптика на посматрање на суштествувањето/бивствувањето, на со-битието наспрема битието, е оптика на радикални антитези или оксиморони. Во својот теориско-философски и херменевтички опус, Дерида не отстапува *само и единствено* од својата вродена смисла за гротескни антитези и оксиморони („книжевноста има право да каже сè и сè да скрие; книжевноста е *месџо на џајниџе без џајни*; „невозможна сцена на невозможната прошка“, „О пријатели мои, нема пријатели“, и тн.). Тоа се илустрира и со последното интервју што тој го даде за францускиот дневен весник *Монд*, под наслов „Јас сум во борба против самиот себе“ (Jacques Derrida: “Je suis en guerre contre moi-même”, *Le Monde*, 09.10.2004), во коешто вели дека - да се учиме да живееме значи да се учиме да умираме; дека животот е под знакот на умирањето, а смртта е под знакот на живењето. За овие идеи подробно зборува и во биографско-автобиографската книга *Jacques Derrida* (Geoffrey Bennington et Jacques Derrida, Paris, Seuil, 1991).

2. Дерида е поет на философскиот дискурс. Философ-поет. Херменевт-поет. Теоретичар-поет. Неговиот поетски сензибилитет пред и во јазикот, пред и во светот и наспрема Битието е неговата дискретна константа, неговата карма, неговата неизбежна Сенка. Неговиот идентитет. Неговата сенка е неговиот идентитет. Дарбата за литераризација и за поетизација на теориските дискурси го прави Дерида уникатен философ и теоретичар. Таа дарба е во творечки коитус со неговата смисла за отскоци, за пресврти, за антитези и оксиморони и со смислата да ужива во играњето со нив, во нив. Пишувањето како уживање во превртувањето на светот и на јазикот - наопаку. Расудувањето како потрага по етимологијата - на универзумот. Животот како палиндром. Постоенето како

of being/beingness, of the coexisting as opposed to the being, is an optic of radical antithesis or oxymoron. In his theoretical-philosophical and hermeneutical opus, Derrida does not retreat *solely and only* from his innate sense of grotesque analysis and oxymoron (literature has the right to say everything and to hide everything; literature is *the place of secrets without any secrets*; “an impossible scene of the impossible forgiveness”, “O, my friends, there are no friends”, etc.). This is also illustrated with the last interview that he gave for the French daily newspaper *Le Monde*, under the title ‘I am in a battle against myself’ (Jacques Derrida: ‘Je suis en guerre contre moi-même’, *Le Monde*, 09.10.2004), in which he says that – to learn to live is to learn to die; that life is under the sign of dying, and death is under the sign of living. He speaks in more detail of these ideas in the biographical-autobiographical book *Jacques Derrida* (Geoffrey Bennington & Jacques Derrida, Paris, Seuil, 1991).

2. Derrida is a Poet of philosophical discourse. A philosopher-poet. A hermeneutic-poet. Theoretician-poet. His poetical sensibility before and in language, before and in the world and opposite the Being is his discrete constant, his karma, his unavoidable Shadow. His identity. His shadow is his identity. The gift for literarization and poetization of theoretical discourses renders Derrida a unique philosopher and theoretician. That gift is in a compositional coitus with his sense for leaps, turns, antitheses and oxymoron and with the sense to enjoy in playing with them, within them. Writing as enjoyment in the turning of the world and the language – upside-down. Reasoning as a quest for the etymology – of the universe. Life as a palindrome. Existence as an anagram. Derida. Derrida. Aed-i-dr. Dar

анаграм. Дерида. Деррида. Аед-и-др. Дар иде. Иде дар. Да-ридер.

3. Жак Дерида е институционализирана метонимија: можеме да кажеме дека го толкуваме Дерида, а всушност го толкуваме неговото дело. Делото, животот и личноста на Дерида, сега, веќе, се неразделни, за век-и-веков, и нема никогаш да дознаеме каде се двојат еден од друг. Впрочем, постои ли воопшто граница која го дели животот од делото? Делото на Дерида е неговиот живот, животот е неговото дело. Дело полно со љубов, посветеност, безусловност, несебичност, хуманост, поетичност, антитетичност, парадоксалност. Делото на Дерида е дело на оксиморонскиот Ум. Луцидноста на оксиморонската перцепција на светот и на јазикот, како уникатен вид поетичност, е генезата или Битието на философската и теориската мисла на Жак Дерида, и самиот оксиморонски склоп на идентитети - алжирскиот, арапскиот, еврејскиот, францускиот, европскиот, универзалниот, метафизичкиот, оностраниот...

НБ.

Редакцијата им благодариме на сите соработници и автори кои учествуваат со свој текст во овој број на *Идентитетите*. Посебно ѝ се заблагодаруваме на Сафа Фати, египетска и француска писателка и режисерка, пријателка и соработничка на Жак Дерида, автор на два филма за него, „Впрочем, Дерида“ и „Името на морето“. Редакцијата ѝ е посебно благодарна што таа и нејзиниот продуцент *Gloriafilm* ѝ го отстапија правото на презентација на филмот „Впрочем, Дерида“ на македонски, во чест на *hommage*-от што *Идентитетите* му го направи на Дерида. 2005 година, без Дерида, со Дерида.

ide. Ide dar. Da-rider.

3. Jacques Derrida is an institutionalised metonymy: we can say that we interpret Derrida, while actually we interpret his work. The work, life and personality of Derrida are now, at this point, inseparable, for eternity, and we shall never find out where they separate from each other. Actually, is there a border at all that separates the life from the work? The work of Derrida is his life, life is his work. A work full of love, devotion, unconditionality, unselfishness, humanity, poetics, antitheticalness, paradoxicality. The work of Derrida is the work of the oxymoron Mind. The lucidity of the oxymoron perception of the world and the language, as a unique type of poetics, is the genesis or the Being of Jacques Derrida's philosophical and theoretical thought, and the very oxymoron construction of identities – the Algerian, the Arabian, the Jewish, the French, the European, the universal, the metaphysical, the other-sided one.

NB

The editorial board wishes to thank all associates and authors that have contributed a text to this issue of *Identities*. Special thanks goes to Safaa Fathy, an Egyptian and French writer and director, friend and associate of Derrida, the maker of two films on him, *Derrida's Elsewhere* and *The Name of the Sea*. The editorial board wants to thank her and her producer *Gloriafilms* especially for granting the right for presentation of the film *Derrida's Elsewhere* in Macedonian in respect of the homage of *Identities* to Derrida. Year 2005, without Derrida, with Derrida.

Translated from Macedonian by Rodna Ruskovska